

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

NR
57

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i ROZWOJU WSI

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

P Ó Ł R O C Z N I K

CZASOPISMO UKAZUJE SIĘ OD 1991 ROKU

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

Redakcja naukowa
Wiesław Łopaciuk

PAŹDZIERNIK 2019

RADA PROGRAMOWA ROLNICZYCH ANALIZ EKONOMICZNYCH:

Marian Borek (przewodniczący)
Piotr Szajner (wiceprzewodniczący)
Tadeusz Chrościcki
Barbara Domaszewicz
Stanisław Kowalczyk
Ewa Machowina
Aldona Skarżyńska
Iwona Szczepaniak
Krystyna Świetlik
Maria Zwolińska

KOMITET REDAKCYJNY:

Ewa Machowina, Marian Podstawka, Piotr Szajner, Krystyna Świetlik, Maria Zwolińska

REDAKCJA NAUKOWA RYNKU ZBÓŻ:

Wiesław Łopaciuk

Czasopismo przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa
Kierownik Zakładu – Piotr Szajner

PROJEKT OKŁADKI: Leszek Ślipki
SKŁAD: Barbara Walkiewicz
DRUK: Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB
NAKŁAD: 450 egz. Ark. wyd. 4,58

Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych prosimy o podanie źródła.

Spis treści

Reasumpcja	3
Summary	4
I. Uwarunkowania makroekonomiczne <i>mgr Tadeusz Chrościcki</i>	6
II. Światowy rynek zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	6
III. Polski rynek zbóż	13
1. Zasoby zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	13
2. Krajowe zużycie zbóż <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk, mgr Jadwiga Drożdż,</i> <i>mgr Wiesław Dzwonkowski</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	15
3. Handel zagraniczny zbożami i produktami zbożowymi <i>mgr Katarzyna Rola</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	27
4. Ceny zbóż na krajowym rynku <i>mgr inż. Wiesław Łopaciuk</i> <i>Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB</i>	30
Aneks	32

REASUMPCJA

W sezonie 2018/19 na światowych rynkach zbóż ponownie zmaleły nadwyżki produkcji nad zużyciem, a ceny kształtował rosnący popyt. W wyniku tego, ceny zbóż były wyższe niż rok wcześniej, a zapasy końcowe zmaleły o 2,8% do 633 mln ton. Pomimo spadku, zapasy nadal utrzymują się na bezpiecznym poziomie.

W sezonie 2019/20 w warunkach niewielkiego wzrostu zbiorów i niższego stanu zapasów podaż całkowita zwiększyła się o 0,6% do 2,79 mld ton, co przy wzroście zużycia o 1,3% do 2,17 mld ton i obrotów handlu zagranicznego o 3,7% do 380 mln ton, spowoduje redukcję zapasów o 1,6% do 623 mln ton. Spadek zapasów będzie dotyczył głównie kukurydzy.

W 2019 r. w Polsce zbiory zbóż szacuje się na 28,9 mln ton, tj. o około 8% więcej niż w 2018 r. Wzrost wynikał z wyższych niż w poprzednim roku plonów. W porównaniu z poprzednim rokiem, wzrosła produkcja większości zbóż, w tym najbardziej mieszanek, żyta i pszenicy. Zbiory kukurydzy mogą być mniejsze niż przed rokiem. W okresie

zbiórów przebieg pogody nie stwarzał większych problemów, dlatego jakość ziarna była lepsza niż w poprzednim roku.

W sezonie 2019/20, pomimo wzrostu zbiorów, zmaleły krajowe zasoby zbóż (spadek o 4,1% do 32,1 mln ton), a całkowite zasoby (z uwzględnieniem prognozowanego salda obrotów handlu zagranicznego) mogą się zmniejszyć o ponad 5% do 34,2 mln ton. Nie przewiduje się większych zmian krajowego zużycia (27,9 mln ton). Nieznacznie zmniejszy się zużycie paszowe i spożycie, a wzrośnie zużycie przemysłowe. Zmaleją obroty handlu zagranicznego. Rozchody ogółem w bilansie zbóż mogą się zmniejszyć o ponad 3%, a zapasy końcowe o ponad 25% do 2,5 mln ton.

W 2018 r. kontynuowana była tendencja wzrostowa przemiatów zbóż. Zwiększyła się produkcja trwałego pieczywa cukierniczego, zmaleła pieczywa świeżego oraz kasz i płatków, a produkcja makaronu się nie zmieniła. W 2019 r. przewiduje się zwiększenie przemiatów i produkcji większości wyrobów zbożowych, z wyjątkiem kasz i płatków.

W 2018 r. i w pierwszej połowie 2019 r. zmaleła aktywność inwestycyjna przedsiębiorstw przetwarzających zboża (z wyj. przemysłu paszowego). Sytuacja ekonomiczno-finansowa całej branży była dobra, ale w niektórych działach (przemiat ziarna, produkcja pasz) osiągnięte wyniki były niższe od średnich w całym przemyśle spożywczym. Jednocześnie obniżyła się rentowność branży.

W sezonie 2018/19 poprawiły się wyniki handlu zagranicznego zbożami i produktami zbożowymi. Dodatkowo saldo obrotów handlowych wyniosło 1,90 mld EUR, wobec 1,75 mld EUR w sezonie poprzednim.

W sezonie 2019/20 należy spodziewać się spadku eksportu ziarna i produktów przemiatu oraz wzrostu eksportu produktów przetworzonych. W imporcie przewiduje się umiarkowany spadek obrotów. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego zbożami i ich przetworami może zwiększyć się do ok. 2,2 mld EUR. Przewiduje się, że eksport zbóż i ich przetworów w ekwiwalencie ziarna¹ może

¹ Aneks 1. Tabele 1-8.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19 szacunek	2019/20 prognoza	2019/20 2018/19
Zapasy początkowe	10702	9448	8994	6656	5211	6842	3322	48,6
Areał uprawy	7368	7377	7420	7292	7505	7710	7793	101,1
Plony (t/ha)	3,84	4,31	3,76	4,07	4,23	3,46	3,70	106,9
Produkcja	28302	31792	27897	29687	31778	26657	28812	108,1
Import	2134	1955	2342	2816	2242	2683	2085	77,7
Ogółem zasoby	41138	43194	39232	39159	39230	36182	34219	94,6
Zużycie krajowe:	25993	26928	26437	26554	27534	27955	27951	100,0
- spożycie	5002	4973	4892	4852	4834	4794	4764	99,4
- wysiew	1708	1708	1725	1261	1316	1376	1364	99,1
- zużycie przemysłowe	2489	2521	2409	2597	2838	2945	3150	107,0
- spasanie	15309	16161	15985	16428	17126	17530	17430	99,4
- straty i ubytki	1486	1565	1426	1417	1421	1310	1243	94,8
Eksport**	5697	7273	6140	7394	4854	4905	3780	77,1
Zapasy końcowe***	9448	8994	6656	5211	6842	3322	2489	74,9
Zapas/zużycie (%)	36,3	26,3	25,2	19,6	24,8	11,9	8,9	x

*) Łącznie z kukurydzą ale z wyłączeniem gryki i prosa

**) Łącznie z produktami zbożowymi w ekwiwalencie ziarna

***) Łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy IERiGŻ-PIB

wynieść 3,8 mln ton, wobec 4,9 mln ton w sezonie 2018/19, a import 2,1 mln ton, wobec 2,7 mln ton.

Na początku sezonu 2019/20 (lipiec-wrzesień 2019 r.) na krajowym rynku wystąpił sezonowy spadek cen zbóż, co wynikało z lepszych zbiorów w kraju i w Europie. We wrześniu 2019 r., w porównaniu z czerwcem 2019 r., najbardziej potaniały żyto (o 19,9% do 567 zł/t) i pszenica (o 13,4% do 660 zł/t). Niewiele mniejszy był spadek cen kukurydzy (o 13,0% do 630 zł/t), a jęczmień potaniał o 8,5%, do 671 zł/t. Większość zbóż była też tańsza niż przed rokiem.

W dalszej części sezonu 2019/20 krajowe ceny, pomimo krótkoterminowych wahań, będą się dostosowywały do sezonowego wzrostu cen na rynkach światowych i europejskich. Słabsze zbiory kukurydzy na świecie, w dłuższej perspektywie będą powodować silniejszy wzrost cen zbóż paszowych niż pszenicy. Relacje popytu do podaży na zagranicznych rynkach będą przemawiały za utrzymaniem się cen większości zbóż na światowych rynkach na poziomie niższym o 5-15% od obserwowanego w poprzednim sezonie (przynajmniej do zbiorów na południowej półkuli). W Europie wzrost cen będzie limitowany większymi niż

w poprzednim sezonie nadwyżkami podaży nad popytem. Wzrostowe ruchy cen mogą się zakończyć na przełomie I i II kwartału 2020 r.

W IV kwartale 2019 r. średnia cena pszenicy może wynieść 690-730 zł/t (pszenica paszowa – 670-710 zł/t, pszenica konsumpcyjna – 700-740 zł/t), a żyta 560-600 zł/t. W końcu sezonu (II kwartał 2019 r.) pszenica może kosztować średnio 740-790 zł/t (paszowa 710-760 zł/t, pszenica konsumpcyjna – 750-800 zł/t), a żyto 630-680 zł/t. Ceny kukurydzy mogą być 5-10% niższe od cen pszenicy paszowej.

SUMMARY

In the 2018/19 season the world markets were featured with shrinking surpluses of grains and the market was shaped by growing demand. In effect of that cereal prices fluctuated above the level observed a year ago and closing stocks declined by 2.8% to 633 million tons, which is still considered as a safe level.

In the 2019/20 season having a slight decline in crops and lower opening stocks total supply of cereals increased by 0.6% to 2.79 billion tons. At the same time disappearance and foreign trade are forecast respectively 1.3 and 3.7% up on the previous season at 2.17 billion tons and 380 million tons, which would lead

to a reduction in closing stocks by 1.6% to 623 million tons. The reduction would concern mainly maize (corn) inventories.

In 2019 cereal crops in Poland are estimated at 28.9 million tons, i.e. ca 8% up on 2018. The increase resulted from higher than in the previous year yields.

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2013/14	2014/15	2014/15	2016/17	2017/18	2018/19 estimation	2019/20 forecast	2019/20 2018/19
Opening stocks	10702	9448	8994	6656	5211	6842	3322	48,6
Area sown	7368	7377	7420	7292	7505	7710	7793	101,1
Yield (t/ha)	3,84	4,31	3,76	4,07	4,23	3,46	3,70	106,9
Crops	28302	31792	27897	29687	31778	26657	28812	108,1
Imports	2134	1955	2342	2816	2242	2683	2085	77,7
Total supply	41138	43194	39232	39159	39230	36182	34219	94,6
Domestic use	25993	26928	26437	26554	27534	27955	27951	100,0
- food	5002	4973	4892	4852	4834	4794	4764	99,4
- seeds	1708	1708	1725	1261	1316	1376	1364	99,1
- industrial uses	2489	2521	2409	2597	2838	2945	3150	107,0
- feed	15309	16161	15985	16428	17126	17530	17430	99,4
- wastes and losses	1486	1565	1426	1417	1421	1310	1243	94,8
Exports**	5697	7273	6140	7394	4854	4905	3780	77,1
Carryover stocks***	9448	8994	6656	5211	6842	3322	2489	74,9
Stocks/use ratio (%)	36,3	26,3	25,2	19,6	24,8	11,9	8,9	x

*) Including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

**) Including cereal products in terms of grain

***) Including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

As compared to 2018 the crops of most cereals increased with the highest gains for cereal mixes, rye and wheat. The crop of maize (corn) is expected to decline. Reflecting favourable weather conditions during the harvest the quality of new crop was considerably higher than a year ago.

Despite a rise in crops domestic supply of cereals in the 2019/20 season declined by 4.1% to 32.1 million tons. Total supply (taking in to account forecast balance of foreign trade) is forecast more than 5% down on 2018/19 at 34.2 million tons. No major changes are forecast in domestic use (27.9 million tons). The growth in industrial uses would be offset by the decline in feed use and human consumption. The volume of foreign trade is expected to decline. Total disappearance in the balance sheet would then be 3% down on the previous season, which would not prevent from a reduction in closing stocks by more than 25% to 2.5 million tons.

An upward tendency in cereal milling was continued in 2018. The production of preserved bread increased, while in the case of fresh bread, groats and flakes a decline was reported. The production of pasta remained stable. In 2019 a further increase in millings and the production of cereal products is forecast.

In 2018 and in the first half of 2019 the investment activities of the branch were on a downward path (with excep-

tion of feed industry where an increase was observed). The economic situation of the whole branch was stable but in some cases (millings, feed production) the results were below the average for the entire food industry. At the same time the profitability of the branch declined.

In the 2018/19 season an improvement in the results of Polish foreign trade was reported. The surplus totalled 1.90 billion EUR, versus record 1.75 billion EUR in the previous season. The deterioration resulted from declining exports of grain.

In the 2019/20 season the exports of grain and the products of primary cereal processing are expected to decline. Only the exports of processed cereal products are forecast to increase. A decline is forecast in imports. The surplus in foreign trade is likely to increase to ca 2.2 billion EUR. Exports of cereals and cereal products¹ are forecast at 3.8 million tons (in terms of grain) versus 4.9 million tons in the previous season and import at 2.1 million tons versus 2.7 million tons.

At the beginning of the 2018/19 (July-September 2018) domestic prices showed a seasonal decline, which reflected a rise in crops in Poland and in Europe. In September 2019 as compared to June 2019 the largest decline concerned the prices of rye (by 19.9% to PLN 567 per ton) and wheat (by 13.4% to PLN 660 per ton). At the same time

¹ See Annex 1. Tables 1-8.

the prices of maize (corn) prices dropped by 13.0% to PLN 630 per ton and those of barley by 8.5% to PLN 671 per ton. The prices of most cereals were lower than a year ago.

Over the coming months of the 2019/20 season, despite short-term fluctuations, cereal prices on the domestic market would align to the seasonal increase in Europe and in the world market. Poor world maize crop would push the growth rate of feed grain prices above the rate of wheat. Taking into account market fundamentals the price level is expected some 5-15% down on the previous season. Better crops and a rise in surpluses will limit the scope of price growth in Europe. Upward tendency is likely to vanish at the break of the 1st and the 2nd quarter of 2020.

At the end of 4th quarter of 2019 average price of wheat is expected at PLN 690-730 per ton (PLN 670-710 per ton of feed wheat and PLN 700-740 per ton of breadmaking wheat) and average price of rye at PLN 560-600 per ton. At the end of the 2019/20 season (2nd quarter of 2020) wheat price is forecast at PLN 740-790 per ton (PLN 710-760 per ton and PLN 750-800 per ton respectively of feed and breadmaking wheat) while those of rye at PLN 630-680 per ton. Maize prices are likely to fluctuate some 5-10% below the prices of feed wheat.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek mleka (57) • październik 2019,
2. Rynek ryb (30) • listopad 2019,
3. Rynek mięsa (57) • listopad 2019,
4. Rynek rzepaku (56) • listopad 2019,
5. Rynek ziemniaka (46) • grudzień 2019,
6. Rynek owoców i warzyw (55) • grudzień 2019,
7. Rynek cukru (47) • kwiecień 2020,
8. Rynek środków produkcji dla rolnictwa (47) • maj 2020,
9. Rynek drobiu (57) • maj 2020,
10. Rynek mleka (58) • maj 2020,
11. Rynek zbóż (58) • maj 2020.

WARUNKI PRENUMERATY I SPRZEDAŻY

Zamówienia na prenumeratę i sprzedaż wersji papierowej i na e-wydania można składać bezpośrednio na stronie <http://ierigz.waw.pl/publikacje>.

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: dw@ierigz.waw.pl lub kontaktując się telefonicznie – Barbara Walkiewicz, tel. 22 50 54 685 w godz. 8⁰⁰–16⁰⁰.

Prenumeratę i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy prowadzi Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB, 00-002 Warszawa, ul. Świętokrzyska 20 (wejście od ul. Szkolnej 2/4), pokój numer 3.

Prenumerata roczna wersji papierowej lub elektronicznej 1 egz. (2 numery) w 2019 r. wynosi 42 zł. Sprzedaż pojedynczych numerów z roku 2019 wynosi:

- wersja elektroniczna – 28 zł
- wersja papierowa – 35 zł.

Zamówienia na prenumeratę wraz z dowodem wpłaty prosimy przysyłać na adres:

- Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Dział Wydawnictw, ul. Świętokrzyska 20
- e-mail: dw@ierigz.waw.pl

Przedpłaty na prenumeratę należy wpłacać na konto Instytutu:
PEKAO S.A. IV O/Warszawa nr 68 1240 1053 1111 0010 1493 6433

W tytule przelewu prosimy podać tytuł analizy i jej numer.

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Druk i usługi poligraficzne dostosowane do Twoich potrzeb!

Wykorzystujemy nowoczesne systemy druku cyfrowego dające wierne odwzorowanie obrazu, pozwalające w krótkim czasie na druk czarno-białych i barwnych materiałów w najwyższej jakości.

W naszej ofercie znajdują Państwo **usługi drukarni** (wizytówki, ulotki, papiery firmowe, foldery, broszury, książki, gazetki reklamowe, plakaty, materiały szkoleniowe, nadruki na kopertach, widokówki, zaproszenia, identyfikatory, dyplomy, etykiety, naklejki) jak i cały wachlarz **usług introligatorskich**.

Zaproponujemy indywidualną wycenę i dobór najlepszej techniki wydruku, aby otrzymany finalny produkt cechował się najlepszą jakością i atrakcyjną ceną.

Zapraszamy do korzystania z naszych usług

Dział Wydawnictw
ul. Szkolna 2/4

tel. (22) 50 54 520, (22) 50 54 430
fax (22) 50 54 636, e-mail: dw@ierigz.waw.pl

ISSN 1231-3149

CENA 35 ZŁ

1 2 3 1 3 1 4 3

Prenumerata (2 numery) w 2019 roku wynosi 42 zł;
sprzedaż (1 numer) – 28 zł (wersja elektroniczna), 35 zł (wersja drukowana).
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować
do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa
i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego,
ul. Świętokrzyska 20, 00-002 Warszawa. Tel.: (22) 505-46-85
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>